

TEČAJ POTAPLJAŠKE SPECIALNOSTI

NITROX

PROGRAM

UVOD

FIZIOLOGIJA

POTAPLJANJEM Z NITROKSOM

PLANIRANJE POTOPOV Z NITROKSOM

OPREMA

ZAKLJUČEK

UVOD

UČNI PROGRAM:

Nitroks potapljač *

Nitroks potapljač **

Nitroks inštruktor *

Nitroks inštruktor **

NAMEN TEČAJA:

- tečajnika seznaniti z osnovami za potapljanje z do 40% nitroksom
- preprečitev nastanka fizioloških težav zaradi dihanja nitroksa
- seznanitev s planiranjem potopa z nitroksom
- seznanitev potapljača z zahtevami glede opreme
- usposobljenost za prvi potop in priprava za nadaljevalni tečaj

UVOD

PLINSKE MEŠANICE

HELIOKS

NITROKS

TRIMIKS

VAREN ZRAK
OBOGATENI ZRAK

PODALJŠA SE ČAS NEDEKOMPRESIJSKIH POTOPOV

SKRAJŠA ČASE DEKOMPRESIJSKIH POSTANKOV

ZMANJŠA DELEŽ DUŠIKA, KI PO POTOPU OSTANE V TELESU

ZELO ZMANJŠA MOŽNOST ZA GLOBINSKO PIJANOST

ZMANJŠA NEVARNOST ZA NASTANEK DEKOMPRESIJSKE BOLEZNI

SKRAJŠA ČASE POVRŠINSKIH INTERVALOV MED POTOPI

ZMANJŠA "POPOTOPNE TEŽAVE"

ZASTRUPITEV S KISIKOM

CENA

FIZIOLOGIJA

MEJE DELNIH TLAKOV KISIKA

koma ali smrt

0,10 bar

0,12 bar

0,16 bar

0,21 bar

0,35 bar

0,50 bar

1,40 bar

nezavest

resni znaki hipoksije

lažji znaki hipoksije

normalni pogoji

normalni saturacijski tlak

največji saturacijski tlak

zgornja meja za rekreativno potapljanje

1,60 bar

zgornja meja za vojaške potapljače ali dekompresijo

3,0 bar

terapija v komori

FIZIOLOGIJA

TOKSIČNOST KISIKA

~~PLJUČNA OBLIKA
(Lorrain Smith)~~

~~NIZKI TLAK, DOLGI ČASI~~

ŽIVČNA OBLIKA
CNS ali Paul Bert

VISOK TLAK, KRATKI ČASI

NOAA tabela

O ₂ [bar]	POSAMEZEN POTOP [minut]	DNEVNI LIMIT [minut]
1,6	45	150
1,5	120	160
1,4	150	180
1,3	180	210
1,2	210	240
1,1	240	270
1,0	300	300
0,9	360	360
0,8	450	450
0,7	570	570
0,6	720	720

National
Oceanographic and
Atmospheric
Administration

ZGORNJA MEJA DELNEGA
TLAKA O₂

1,4 bar rekreacija

1,6 bar vojska
dekompresija

FIZIOLOGIJA

SIMPTOMI ZASTRUPITVE S KISIKOM

V - vision disorders

I - irritability

T - twitching

B - breathing difficulties

E - ears

N - nausea

D - dizziness

P: pljuča (težave z dihanjem)

U: ušesa (zvonjenje v ušesih)

Ž: želodec (slabost)

O: omotica

M: mišice (trzanje ustnic, lica)

O: oči (tunelski vid)

R: razdražljivost, občutljivost

FIZIOLOGIJA

PREVENTIVNI POSTOPKI

ne prekorači delnega tlaka kisika **1,4 bar**

ne prekorači **časovnih limitov**

zagotovi primerno **telesno temperaturo**

ne zadržuj dihanja

izogibaj se **prekomernemu delu** ali drugemu **naporu**

ne potapljaj se če si utrujen

ne dehidriraj telo pred in po potopu

ZMANJŠAJ GLOBINO IN ČAS POTOPA

FIZIOLOGIJA

ZASTRUPITEV S KISIKOM

zelo podobno epilepsiji

tonična faza 30 sec (krč, zaprto grlo, prenehanje dihanja)

klonična faza 1 min (krč vseh mišic še izrazit vključno z grlom)

relaksacija (globoko in hitro dihanje)

CO₂ širi žile

ne zadržuj diha
zadihanost

FIZIČNI NAPOR: p O₂ 1,4 bar → 1,3 bar

PLANIRANJE POTOPA

1) KISIKOV IZRAČUN

- a) Določitev največje globine potopa (MOD) **1,4 bar**
- b) Določitev največjega dovoljenega časa potopa **80%**

2) TEST GLEDE NA DEKOMPRESIJSKO BOLEZEN

- a) Ekvivalentna globina
- b) Določitev dekompresijskih postankov

3) IZRAČUN AVTONOMIJE JEKLENKE

PLANIRANJE POTOPA

1) KISIČOV IZRAČUN

a) Največja dovoljena globina (MOD)

delni tlak kisika ne sme presegati **1,4 bar**

Primer: Koliko je MOD za nitrox 28?

delež kisika je **0,28**, največji dovoljen delni tlak je **1,4 bar**

Izračunamo največji celotni tlak, tako da delimo **1,4 bar** z **0,28**:

$1,4 \text{ bar} / 0,28 = 5 \text{ bar}$

Tlak 5 bar je na 40 m globoko.

MOD za nitrox 28 je 40 m

Preizkus: izračunajmo delni tlak kisika za nitrox 28 na globini 40m

Tlak na globini 40 m je **5 bar** (1 bar zračni tlak in 4 bar hidrostatski)

Delež kisika v nitrox 28 je **0,28**

$5 \text{ bar} * 0,28 = 1,4 \text{ bar}$

Delni tlak kisika v nitrox 28 na globini 40 m je 1,4 bar

NITROX 28 JE MEŠANICA, KI DOPUŠČA POTOPE DO NAJVEČJE GLOBINE ZA REKREATIVNO POTAPLJANJE 40 M

PLANIRANJE POTOPA

1) KISIKOV IZRAČUN

a) Največja dovoljena globina (MOD)

NITROX	največja dovoljena globina potopa (MOD)	največja dovoljena globina potopa (MOD)
	$pO_2 = 1,4 \text{ bar}$	$pO_2 = 1,3 \text{ bar}$
nitrox 40	25 m	23 m
nitrox 38	26 m	24 m
nitrox 36	28 m	26 m
nitrox 34	31 m	28 m
nitrox 32	33 m	31 m
nitrox 30	36 m	33 m
nitrox 28	40 m	36 m

PLANIRANJE POTOPA

1) KISIČOV IZRAČUN

b) Najdaljši dovoljen čas potopa

Iz NOAA tabele odčitamo največji dovoljen čas zaradi **varnosti** planiramo na **80%** dovoljenega časa

delni tlak [bar]	posamezen potop [min]	80% dovoljenega časa [min]
1,4	150	120
1,3	180	144
1,2	210	168
1,1	240	192
1,0	300	240
0,9	360	288
0,8	450	360
0,7	570	456
0,6	720	576

PLANIRANJE POTOPA

POVRŠINSKI INTERVAL

PO 90 MINUTAH NASIČENOST (CNS) PADE ZA 50%
PO 12 URAH NASIČENOST (CNS) PRENEHA

Primer: Potapljač opravi potop dolžine 60 minut pri delnem tlaku O_2 1,4 bara. Kolikšna je CNS nasičenost 3 ure po potopu?

max. čas pri $p O_2=1,4$ bara znaša 150 minut

% nasičenosti CNS je $60\text{min}/150\text{min}=0,4 = 40\%$

po eni uri in pol se zmanjša na pol: $40\% \rightarrow 20\%$

po nadaljnji uri in pol se zmanjša še na pol $20\% \rightarrow 10\%$

PLANIRANJE POTOPA

EKVIVALENTNA GLOBINA

Primer: Koliko je ekvivalentna globina potopa z **nitrox 40** na globino **25 m**?

Izračunamo delni tlak dušika v nitrox 40 na globini 25 m:

v nitrox 40 je dušika je 60% ($100\% - 40\%$ (delež kisika) = 60%)

tlak na globini 25 m je $1 \text{ bar} + 2,5 \text{ bar} = 3,5 \text{ bar}$

delni tlak dušika je $3,5 \text{ bar} * 0,6 = 2,1 \text{ bar}$

Izračunamo, na kateri globini je v zraku delni tlak dušika 2,1 bar?

v zraku je dušika 80%

V zraku je delni tlak dušika 2,1 bar pri tlaku: $2,1 \text{ bar} / 0,8 = 2,6 \text{ bar}$

2,6 bar je tlak na globini 16 m

Ekvivalentna globina globini 25 m za nitrox 40 je **16 m**.

PLANIRANJE POTOPA

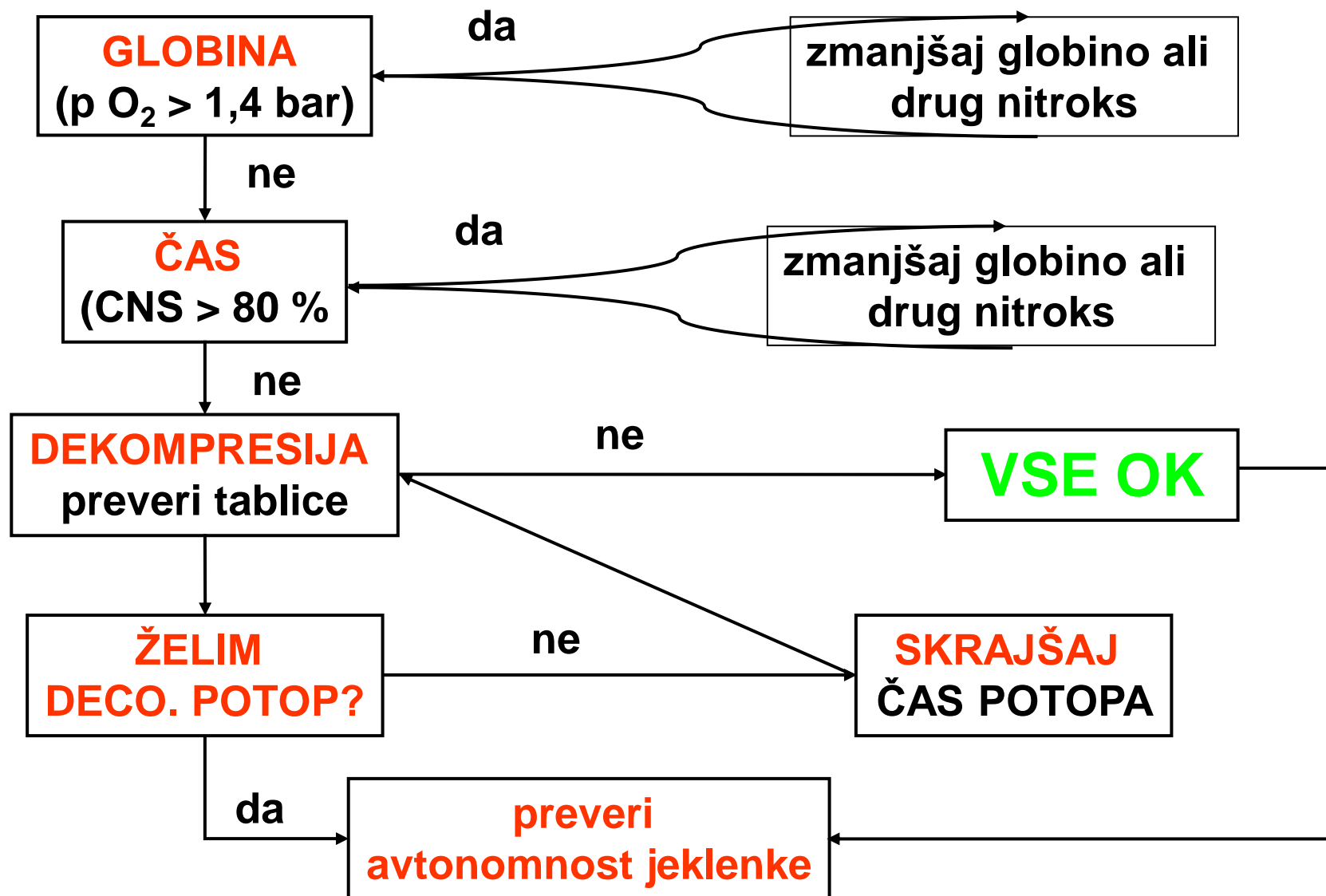
ekvivalentne
globine

	nitrox 28	nitrox 30	nitrox 32	nitrox 34	nitrox 36	nitrox 38	nitrox 40
15 m	12.5 m	11.9 m	11.3 m	10.6 m	10.0 m	9.4 m	8.8 m
16 m	13.4 m	12.8 m	12.1 m	11.5 m	10.8 m	10.2 m	9.5 m
17 m	14.3 m	13.6 m	13.0 m	12.3 m	11.6 m	10.9 m	10.3 m
18 m	15.2 m	14.5 m	13.8 m	13.1 m	12.4 m	11.7 m	11.0 m
19 m	16.1 m	15.4 m	14.7 m	13.9 m	13.2 m	12.5 m	11.8 m
20 m	17.0 m	16.3 m	15.5 m	14.8 m	14.0 m	13.3 m	12.5 m
21 m	17.9 m	17.1 m	16.4 m	15.6 m	14.8 m	14.0 m	13.3 m
22 m	18.8 m	18.0 m	17.2 m	16.4 m	15.6 m	14.8 m	14.0 m
23 m	19.7 m	18.9 m	18.1 m	17.2 m	16.4 m	15.6 m	14.8 m
24 m	20.6 m	19.8 m	18.9 m	18.1 m	17.2 m	16,4 m	15.5 m
25 m	21.5 m	20.6 m	19.8 m	18.9 m	18.0 m	17.1 m	16.3 m
26 m	22.4 m	21.5 m	20.6 m	19.7 m	18.8 m	17.9 m	17.0 m
27 m	23.3 m	22.4 m	21.5 m	20.5 m	19.6 m	18.7 m	17.8 m
28 m	24.2 m	23.3 m	22.3 m	21.4 m	20.4 m	19.5 m	18.5 m
29 m	25.1 m	24.1 m	23.2 m	22.2 m	21.2 m	20.2 m	19.3 m
30 m	26.0 m	25.0 m	24.0 m	23.0 m	22.0 m	21.0 m	20.0 m
31 m	26.9 m	25.9 m	24.9 m	23.8 m	22.8 m	21.8 m	20.8 m
32 m	27.8 m	26.8 m	25.7 m	24.7 m	23.6 m	22.6 m	21.5 m
33 m	28.7 m	27.6 m	26.6 m	25.5 m	24.4 m	23.3 m	22.3 m
34 m	29.6 m	28.5 m	27.4 m	26.3 m	25.2 m	24.1 m	23.0 m
35 m	30.5 m	29.4 m	28.3 m	27.1 m	26.0 m	24.9 m	23.8 m
36 m	31.4 m	30.3 m	29.1 m	28.0 m	26.8 m	25.7 m	24.5 m
37 m	32.3 m	31.1 m	30.0 m	28.8 m	27.6 m	26.4 m	25.3 m
38 m	33.2 m	32.0 m	30.8 m	29.6 m	28.4 m	27.2 m	26.0 m
39 m	34.1 m	32.9 m	31.7 m	30.4 m	29.2 m	28.0 m	26.8 m
40 m	35.0 m	33.8 m	32.5 m	31.3 m	30.0 m	28.8 m	27.5 m

PLANIRANJE POTOPA

OPREMA

1. REGULATORJI:

DO NITROX 40 → REGULATORJI ZA ZRAK

2. JEKLENKE:

a) NITROX

**RUMENE BARVE Z 10 CM ŠIROKIM ZELENI
TRAKOM IN NAPISOM NITROKS**

KISIKOV SERVIS (P O₂ > 40%):

**OČIŠČENO ZA KISIK
ZDRUŽLJIVO S KISIKOM**

b) ZRAK

**ZRAKU DODAJAŠ USTREZEN DELEŽ KISIKA
POLNIŠ Z MANJ KOT 40% KISIKA
KISIKOV SERVIS **NI POTREBEN****

OPREMA

ANALIZA NITROKS MEŠANICE

umeri analizator

priključi analizator na jeklenko

delno odpri ventil jeklenke

ko se števec umiri odčitaj vrednost

označi vrednost na jeklenki

očisti analizator

izpolni dnevnik polnjenj in podpiši formular

ANALIZA NITROKS MEŠANICE PRED POTOPOM

umeri analizator

priključi analizator na jeklenko

delno odpri ventil jeklenke

ko se števec umiri odčitaj vrednost

preveri ali vrednost ustreza označeni na jeklenki

ZAKLJUČEK

spz@spz.si